

Dr hab. Hanka Błaszowska, prof. UAM
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Instytut Lingwistyki Stosowanej

Poznań, dn. 1.10.2025 r.

**Ocena osiągnięć i aktywności naukowej dr Magdaleny Rozenberg
ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk
humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo**

w oparciu o kryteria sformułowane w art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r.
Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm)

1. Sylwetka Habilitantki

Pani dr Magdalena Rozenberg jest germanistką i glottodydaktyczką związaną zawodowo z Uniwersytetem Gdańskim, gdzie od 2007 r. pracuje na stanowisku adiunkta w Instytucie Filologii Germańskiej, w Zakładzie Języka Niemieckiego i Translatoryki. Studia magisterskie w zakresie filologii germańskiej ukończyła w 1996 r. na Uniwersytecie Gdańskim, uzyskując tytuł magistra na podstawie pracy z zakresu dydaktyki nauczania języków obcych dorosłych. Stopień doktora (Dr. phil.) uzyskała w 2004 r. na Uniwersytecie w Bielefeld na podstawie rozprawy pt. „Die Anwendung eines integrativ-ästhetischen Konzepts beim Fremdsprachenlehren und -lernen”, dotyczącej podejścia integracyjno-estetycznego do nauczania i uczenia się języków obcych. Po nostryfikacji w 2006 r. stopień ten został uznany w Polsce za równorzędny z tytułem doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa nadawanym przez polskie uczelnie.

Zainteresowania badawcze Habilitantki od początku koncentrowały się na glottodydaktyce, w szczególności dydaktyce języka niemieckiego jako obcego. Z czasem spektrum badawcze rozszerzyło się o zagadnienia interdyscyplinarne, obejmujące również problematykę zdrowia psychicznego i dobrostanu w kontekście zawodowym nauczycieli języków obcych.

Ta ewolucja zainteresowań znalazła zwieńczenie w recenzowanej monografii habilitacyjnej omawianej szerzej w pkt 3. Międzynarodowy wymiar działalności naukowej Habilitantki znajduje odzwierciedlenie w wieloletniej współpracy z ośrodkami akademickimi w Niemczech, która umożliwia wymianę naukową w zakresie badań glottodydaktycznych.

2. Ocena istotnej aktywności naukowej

Dorobek naukowy Pani dr M. Rozenberg jest obszerny i obejmuje dwie monografie autorskie, 12 rozdziałów w monografiach wieloautorskich, 19 artykułów w czasopismach naukowych (polskich i zagranicznych), łącznie po doktoracie 31 artykułów naukowych, oraz liczne wystąpienia na konferencjach krajowych i międzynarodowych. Habilitantka publikuje w języku niemieckim, co pozwala na szerszą recepcję badań w międzynarodowym środowisku naukowym. Według baz bibliometrycznych ma 49 cytowań w Google Scholar (25 bez autocytowań), indeks Hirscha wynosi 4, a łączna punktacja MEiN jej publikacji to 331 punktów. Dorobek naukowy Habilitantki można usytuować w pięciu głównych interdyscyplinarnych obszarach badawczych: sztuka i glottodydaktyka, nauki o kulturze i glottodydaktyka, pedagogika i glottodydaktyka, nauki o zarządzaniu i glottodydaktyka (*classroom management*, *Wissensmanagement*) oraz problematyka zdrowia w kontekście kształcenia nauczycieli. Na wczesnym etapie działalności badawczej Habilitantka koncentrowała się na dydaktyce konstruktywistycznej oraz opracowała integracyjno-estetyczną koncepcję nauczania języków obcych (rozprawa doktorska). Za nowatorskie można uznać też badania nad aleratoryką – metodą twórczą wykorzystującą przypadek w procesach kognitywnych i emocjonalnych w nauce języka oraz koncepcją *site-specific performances* dotyczącą artystycznych działań w odniesieniu do idei nauczania języków obcych w pozaszkolnych miejscach nauczania. Od około 2017 r. w jej badaniach widoczny jest wyraźny zwrot ku tematyce psychospołecznych uwarunkowań pracy i edukacji zdrowotnej w kształceniu uniwersyteckim nauczycieli języków obcych. Wprowadza do glottodydaktyki koncepcję zarządzania sobą (*self-management*) oraz analizuje zwroty kulturowe (*iconic turn*, *spatial turn*) w kontekście nauczania języków obcych. Kulminacją badań tego nurtu jest monografia habilitacyjna.

Istotnym polem aktywności naukowej Habilitantki są staże badawcze i dydaktyczne na Justus-Liebig-Universität w Gießen (2014 DAAD), Universität Bielefeld (2011) i Europa-Universität Flensburg (2023). Już w okresie studiów otrzymała stypendium DAAD (1996/97), co zapoczątkowało jej kontakty naukowe w Niemczech. Habilitantka wzięła udział w 18 konferencjach naukowych z referatem, w tym 11 zagranicznych, m.in. w międzynarodowych kongresach germanistycznych (IVG Palermo 2021, ITD Wiedeń 2022), konferencji poświęconej

zdrowiu psychicznemu w edukacji językowej (Würzburg 2021) oraz innych konferencjach glottodydaktycznych w Niemczech, Austrii, Czechach i Polsce. W 2025 r. współprowadziła sekcję D.5 „Wege zum und im Lehrberuf” na Międzynarodowej Konferencji Nauczycieli Języka Niemieckiego (IDT) w Lubece. Jest również recenzentką w czasopiśmie „Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht” oraz członkinią zespołu eksperckiego Goethe-Institut Deutschland w zakresie szkolenia nauczycieli języka niemieckiego. Przygotowuje obecnie wieloautorską monografię „Ziel Gesundheit: Gesundes Lehren und Lernen von Fremdsprachen” (wydawnictwo Vandenhoeck & Ruprecht 2025) oraz będzie współredagować wydanie „Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht” (02/2027) poświęcone zdrowiu psychicznemu w nauczaniu języków obcych. Całokształt dorobku naukowego pozwala uznać Habilitantkę za badaczkę o ugruntowanej pozycji naukowej, której prace mają istotne znaczenie zarówno w wymiarze teoretycznym, jak i aplikacyjnym, przyczyniając się do doskonalenia programów kształcenia nauczycieli oraz podnoszenia jakości praktyki dydaktycznej.

3. Ocena osiągnięcia naukowego

Osiągnięcie naukowe Pani dr M. Rozenberg stanowi monografia pt. „Gesundheit, Gesundheitsförderung und Ausbildungsinhalte. Eine empirische Studie zu Belastungen im Fremdsprachenlehrerberuf”, opublikowana w 2024 r. w niemieckim wydawnictwie Waxmann Verlag (Münster/New York) w serii *Internationale Hochschulschriften* (t. 676, 423 s., ISBN 978-3-8309-4255-9). Recenzentami wydawniczymi są prof. Marcus Stück (Uniwersytet w Lipsku), psycholog, ekspert w dziedzinie psychologii zdrowia i edukacji zdrowotnej nauczycieli, a także prof. Heinz-Helmut Lüger (Uniwersytet Koblenz-Landau), językoznawca i glottodydaktyk. Pozytywne recenzje obu zagranicznych autorytetów naukowych potwierdzają wysoki poziom merytoryczny i znaczenie monografii dla rozwoju badań nad zdrowiem psychicznym nauczycieli języków obcych. W procesie recenzji wydawniczej zabrakło jednak odniesienia do perspektywy polskiej glottodydaktyki, co w kontekście procedury habilitacyjnej realizowanej w Polsce pozwoliłoby lepiej odzwierciedlić specyfikę rodzimej tradycji badawczej.

Problematyka monografii wpisuje się w aktualne badania nad rozwojem zawodowym nauczycielek i nauczycieli języków obcych, koncentrując się na jednym z kluczowych wyzwań współczesnej edukacji językowej, którym jest narastający poziom stresu i zjawisko wypalenia zawodowego. Autorka podejmuje zagadnienia zdrowia i promocji zdrowia oraz kształcenia zawodowego nauczycieli w kontekście psychospołecznych obciążeń charakterystycznych dla tej grupy. Praca ma charakter interdyscyplinarny, gdyż opierając się na wynikach międzynarodowych badań z zakresu psychologii zdrowia, diagnozuje niepokojący stan

psychiczny nauczycieli i postuluje rozszerzenie uniwersyteckiego kształcenia zawodowego o zagadnienia zdrowotne, zdaniem Autorki, dotychczas pomijane w programach przygotowania do zawodu. Autorka słusznie podkreśla, że jakość dydaktyki języków obcych zależy nie tylko od kompetencji językowych i metodycznych, lecz także od dobrostanu psychicznego nauczycieli, którego poziom w znaczący sposób determinuje ich działania, zachowania i osiągnięte rezultaty. Zagadnienia zdrowia psychicznego powinny zatem stanowić integralny element kształcenia zawodowego, wspierając rozwój nauczycieli, podnosząc jakość procesów akwizycji języka oraz kształtując prozdrowotne postawy uczennic i uczniów.

W ramach przeprowadzonego badania empirycznego Autorka analizuje obciążenie zawodowe polskich nauczycieli języków obcych, ze szczególnym uwzględnieniem ich zachowań i przeżyć związanych z pracą. Wyniki badania służą jako podstawa do opracowania działań profilaktycznych ukierunkowanych na ochronę zdrowia tej grupy zawodowej, co wpisuje się w edukacyjny wymiar pracy. Zgodnie z założeniami badawczymi i dydaktycznymi monografia została podzielona na trzy części, prowadzące czytelnika od podstaw teoretycznych i przeglądu literatury poprzez prezentację badania własnego, aż do wniosków aplikacyjnych. Cel pracy obejmuje zatem zarówno aspekt poznawczy, polegający na diagnozie stanu zdrowia psychicznego i obciążeń zawodowych nauczycieli języków obcych, jak i aspekt aplikacyjny, koncentrujący się na opracowaniu rekomendacji dla programów kształcenia nauczycieli.

Praca stanowi wartościowe opracowanie tematu, prezentując szeroko zakrojone badanie empiryczne obciążeń zawodowych nauczycieli języków obcych z wykorzystaniem kwestionariusza AVEM (Wzorzec Zachowań i Przeżyć Związanych z Pracą) w wersji polskiej. Jest to narzędzie diagnostyczne opracowane w Zakładzie Psychologii Uniwersytetu w Poczdamie, umożliwiające formułowanie ocen dotyczących zachowań i doświadczeń sprzyjających bądź zagrażających zdrowiu w kontekście pracy i wymagań zawodowych, dotychczas nie wykorzystywane w badaniach glottodydaktycznych. Badanie objęło 862 nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w tym 339 nauczycieli języków obcych stanowiących grupę badawczą i 523 nauczycieli innych przedmiotów tworzących grupę kontrolną. Autorka postawiła cztery hipotezy badawcze dotyczące m.in. występowania wzorców ryzyka, zależności pomiędzy obciążeniami zawodowymi a wiekiem, rodzajem szkoły oraz nauczonym przedmiotem. Określiła cztery stałe typy zachowań i przeżyć związanych z pracą, mające istotne znaczenie dla zdrowia psychicznego oraz radzenia sobie z sytuacjami zadaniowymi i zawodowymi. Należą do nich: typ G –zdrowy, typ S – oszczędnościowy, typ ryzyka A – nadmiernie obciążony i typ B – sygnalizujący stan wypalenia zawodowego. Przeanalizowała 56.892 wzorce zachowań i przeżyć problemów wynikających z doświadczeń zawodowych

stosując narzędzia statystyczne jak testy chi-kwadrat i ANOVA oraz miarę wielkości efektu d Cohena. Analiza porównawcza wyników wykazała niewielkie różnice między nauczycielami języków obcych a nauczycielami innych przedmiotów, co wskazuje na zbliżony, niski poziom odporności psychicznej i radzenia sobie ze stresem. Brak wyraźnych różnic między grupą badaną a kontrolną sugeruje, że obserwowane czynniki mają charakter ogólnopedagogiczny, niezależny od przedmiotu nauczania i typu szkoły. Również wiek nie wykazuje istotnego wpływu na wyniki badania – we wszystkich grupach przeważają typy zachowań zagrażające zdrowiu (S, A, B), podczas gdy typ promujący zdrowie (G) pozostaje słabo reprezentowany. Ponad połowa badanych nauczycieli języków obcych zakwalifikowała się do grupy podwyższonego ryzyka (typ A i B), co może mieć przełożenie na jakość procesu dydaktycznego. Uzyskane wyniki ilościowe stanowiły podstawę do odpowiedzi na drugie pytanie badawcze, koncentrujące się na opracowaniu działań prewencyjnych i strategii promujących zdrowie, dedykowanych polskim nauczycielom języków obcych już na etapie kształcenia. Autorka opracowała autorski moduł nauczania „BauPsyche. Selbstmanagementkompetenzen für den Fremdsprachenlehrerberuf“, mający na celu promowanie świadomego i zdrowego podejścia studentek i studentów kierunków nauczycielskich do przyszłej pracy zawodowej. Nacisk położono na rozwój kluczowych umiejętności zarządzania sobą, umożliwiających radzenie sobie ze stresem i obciążeniami zawodowymi oraz skuteczne przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu. Podobnie jak nazwa modułu „BauPsyche” odnosi się do koncepcji pedagogicznej niemieckiej szkoły artystyczno-projektowej Bauhaus, każdy rozdział monografii poprzedzony jest reprodukcją dzieł jednego z czołowych artystów tej szkoły – Oskara Schlemmera. Zabieg ten wprowadza interesujący walor estetyczny i subtelnie nawiązuje do idei zdrowia oraz harmonii ciała obecnych w twórczości Bauhausu, nadając pracy dodatkowy wymiar intertekstualny i symboliczny.

Aktualność i relewancja społeczna problematyki

Recenzowana monografia wyróżnia się aktualnością i społecznym znaczeniem podejmowanej problematyki, dotyczącej kondycji psychicznej nauczycieli języków obcych i jej znaczenia dla zdrowia publicznego. Pandemia COVID-19 unaoczniała, jak istotnym wyzwaniem jest troska o zdrowie psychiczne, nie tylko w środowisku nauczycielskim, co znajduje potwierdzenie w danych empirycznych przedstawionych w załącznikach do pracy. Ważnym aspektem monografii jest analiza pozycji nauczyciela jako centralnego podmiotu procesu dydaktycznego, przedstawionego w kategoriach *helping profession*, oraz roli jego postaw i zachowań prozdrowotnych w kształtowaniu analogicznych postaw u uczniów. Autorka przekonująco wykazuje, że zdrowie psychiczne nauczyciela warunkuje zarówno efektywność dydaktyczną, jak i jakość relacji interpersonalnych, wpływając na klimat pracy i skuteczność procesu nauczania. Troska o

dobrostan nauczyciela powinna zatem być integralnym elementem programów kształcenia i doskonalenia zawodowego oraz polityki edukacyjnej ukierunkowanej na podnoszenie jakości edukacji. Z perspektywy glottodydaktycznej włączenie zagadnień zdrowia do kształcenia nauczycieli wydaje się zasadne, gdyż może to równocześnie wspierać ich rozwój osobisty i zawodowy, sprzyjać jakości akwizycji językowej dzięki tworzeniu lepszego środowiska edukacyjnego, a w dłuższej perspektywie przekładać się na skuteczniejszą organizację pracy dydaktycznej, większą odporność na stres i lepsze wspieranie uczniów. Należy jednak zauważyć, że zdrowie jako zagadnienie interdyscyplinarne powinno być wprowadzane do edukacji już na wczesnych etapach kształcenia w ramach różnych przedmiotów, a w przygotowaniu uniwersyteckim przyszłych nauczycieli pogłębiane i ukierunkowywane specjalistycznie, co wymaga szerzej zakrojonych działań i spójnej koordynacji programów kształcenia na wszystkich poziomach edukacji.

Interdyscyplinarność i osadzenie w glottodydaktyce

Kolejną cechą pracy jest interdyscyplinarne podejście, odpowiadające współczesnym postulatом glottodydaktyki, w szczególności potrzebie multiperspektywicznego badania złożonych procesów edukacyjnych. Interdyscyplinarność stanowi walor pracy, wymaga jednak zachowania specyfiki glottodydaktycznej i wyraźnego osadzenia zagadnień z psychologii zdrowia w kontekście nauczania i akwizycji języków obcych, co w pracy nie zostało w pełni uwzględnione. Autorka wielokrotnie podkreśla konieczność powiązania zagadnień tej dziedziny z badaniami glottodydaktycznymi, wskazując lukę w analizach empirycznych, którą wypełnia m.in. jej monografia. Argumentacja oparta jest na rosnącym zainteresowaniu naukowym kondycją zdrowotną nauczycieli, szczególnie widocznym w literaturze zagranicznej, np. w niemieckiej *Fremdsprachendidaktik*, na które to badania Habilitantka się powołuje (m.in. Hallet 2010, Klusmann 2014, Schaarschmidt et al. 2017). Aktualność tematu potwierdzają też najnowsze publikacje anglojęzyczne (Amerstorfer 2023, Ludwig et al. 2024, Lynch 2025), co podkreśla globalny wymiar problemu. Szerokie uwzględnienie literatury zagranicznej w pracy zasługuje na uznanie, gdyż dokumentuje międzynarodowy kontekst badań i umiejscawia polskie badanie własne w szerszej perspektywie naukowej. Warto byłoby jednak wzbogacić bibliografię o klasyczne polskie opracowania dotyczące profesjonalizacji nauczycieli (m.in. Wysocka 2003, Smuk 2009), co pozwoliłoby pełniej uwzględnić specyfikę rodzimej tradycji badawczej. Włączenie zagadnień psychologii zdrowia, teorii samoregulacji i koncepcji *wellbeing*, dotychczas badanych głównie w pedagogice, psychologii pracy czy medycynie społecznej, może wnieść istotny wkład w rozwój polskiej glottodydaktyki. Autorka podkreśla, że aktywne kształtowanie kompetencji w zakresie zarządzania sobą jest w zawodzie nauczyciela języków obcych równie istotne, jak

rozwijanie wiedzy i umiejętności językowych, i stanowi kluczowe wyzwanie dla uniwersyteckiego kształcenia nauczycieli języków obcych. Propozycja rozszerzenia kompetencji zawodowych o umiejętności samoregulacji i samokontroli jest szczególnie cenna w kontekście profilaktyki wypalenia zawodowego i jednocześnie wpisuje się w proces przełamywania tradycyjnego, czysto filologicznego podejścia w kształceniu nauczycieli (*Entphilologisierung*). Jednocześnie implementacja treści z psychologii zdrowia powinna uwzględniać specyfikę dyscypliny oraz realia pracy nauczyciela w polskim systemie edukacji, ponieważ różnice między kontekstem międzynarodowym a krajowym mogą ograniczać bezpośrednią aplikowalność wniosków.

W swojej pracy Autorka odwraca tradycyjną perspektywę badawczą, przyjmując za punkt wyjścia nie problem dydaktyczny, np. lęki nauczyciela w komunikacji w języku obcym i poszukiwanie rozwiązań w psychologii, lecz zagadnienia psychologii zdrowia, mające znaczenie również w pracy nauczyciela języka obcego. Punkt ciężkości pracy został zasygnalizowany już w tytule – główny tytuł podkreśla problematykę zdrowia i edukacji, natomiast odniesienie do obciążeń nauczyciela języka obcego pojawia się dopiero w podtytule. Dominacja treści z zakresu psychologii zdrowia nad zagadnieniami glottodydaktycznymi może prowokować pytania o przynależność dyscyplinarną, mimo że Autorka jako glottodydaktyczka deklaruje osadzenie pracy w glottodydaktyce. Przesunięcie punktu ciężkości z procesów akwizycji języka na problematykę zdrowotną powoduje, że pracę trudno jednoznacznie ulokować w głównym nurcie badań nad nauczaniem i akwizycją języków obcych (por. Sadownik 1991, Wilczyńska 2010). Monografia sytuuje się bardziej na styku glottodydaktyki, psychologii zdrowia i pedagogiki, otwierając nowy obszar badawczy w dyscyplinie. Warto byłoby w przyszłych badaniach pogłębić analizę ukazującą, w jaki sposób stan zdrowia psychicznego nauczyciela wpływa na realizację celów dydaktycznych, skuteczność stosowanych metod, motywację uczniów oraz ich postępy w nauce. Z drugiej strony włączenie psychologii zdrowia do katalogu nauk pomocniczych glottodydaktyki można rozważać jako wyraz tendencji ewolucyjnej zawodu nauczyciela w dobie globalnych wyzwań i rozwoju technologii. W takim scenariuszu rola nauczyciela będzie dalej ewoluować od koncentracji wyłącznie na transferze wiedzy (językowej) w kierunku funkcji wspierającej (facylitator). Takie założenie uzasadnia konieczność dostosowywania programów kształcenia do rozszerzonego profilu kompetencji, w tym uzupełnienia tradycyjnego przygotowania filologiczno-dydaktycznego o podstawy wiedzy psychologicznej oraz umiejętności zarządzania własnym dobrostanem.

Rzetelność metodologiczna i empiryczna

Na podkreślenie zasługuje rzetelność metodologiczna i empiryczna pracy. Struktura badania jest przejrzysta, a pytania badawcze sformułowane jasno i operacyjnie. Zastosowanie zwalidowanego

kwestionariusza AVEM zapewnia wiarygodność pomiaru, umożliwia porównania między grupami badanych oraz osadzenie wyników w szerszym kontekście badań nad stresem psychicznym w środowisku zawodowym. Reprezentatywność próby gwarantuje odpowiednią moc statystyczną i pozwala na generalizację wyników, a uwzględnienie grupy kontrolnej dodatkowo wzmacnia rzetelność wniosków. Adekwatność analizy statystycznej, potwierdzona zastosowaniem odpowiednich testów i miar wielkości efektu, świadczy o wysokim poziomie kompetencji metodologicznych Autorki i zapewnia wiarygodność interpretacji danych empirycznych. Samodzielne przeprowadzenie badania na tak dużej próbie i wykonanie kompleksowej analizy statystycznej zasługuje na uznanie, zwłaszcza w kontekście badań glottodydaktycznych, gdzie badania ilościowe na tak dużą skalę należą do rzadkości. Ograniczeniem metodologicznym pracy jest jednak użycie wyłącznie narzędzia AVEM, które choć spełnia cele zdefiniowane przez Autorkę, nie jest specyficzne dla nauczania języków obcych i tym samym ogranicza możliwość bezpośredniego wglądu w problematykę glottodydaktyczną. Z badania wynika, że nauczyciele języków obcych charakteryzują się w 27,1% wzorcem zdrowym S i aż w 51,9% wzorcami ryzyka (A+B). Brakuje jednak głębszej analizy przyczyn tego stanu rzeczy oraz sposobów, jak uzyskane wyniki przekładają się na praktykę glottodydaktyczną. Zastosowanie wyłącznie metody ilościowej bez triangulacji metodologicznej, np. wywiadów pogłębionych, choć uzasadnione przyjętymi celami badawczymi, nie pozwala na pełniejsze uchwycenie złożonych mechanizmów wpływu zdrowia psychicznego na praktykę dydaktyczną, stosowane metody, relacje z uczniami i efekty kształcenia – aspekty szczególnie istotne z punktu widzenia glottodydaktyki. W tych warunkach realizacja celów zdrowotnych może ograniczać się jedynie do budowania świadomości i wdrażania działań prewencyjnych, co oddziałuje raczej pośrednio niż bezpośrednio na jakość procesu dydaktycznego i w pewnym stopniu osłabia implikacje dla glottodydaktyki. Zastosowanie narzędzia AVEM pozwoliło jednak uzyskać wiarygodne dane ilościowe, które mogą stanowić punkt wyjścia dla dalszych badań jakościowych.

Logiczna struktura i spójność wyводу

Całość przedsięwzięcia naukowego Habilitantki cechuje logiczna struktura badania i spójność wyводу. Autorka przyjmuje dwufazowe podejście badawcze, obejmujące diagnozę i projektowanie interwencji, zgodne ze standardami badań aplikacyjnych w naukach społecznych. Taka struktura umożliwia nie tylko identyfikację problemów związanych z wyczerpaniem emocjonalnym nauczycieli, lecz także opracowanie praktycznych rekomendacji w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia. Pytania badawcze są precyzyjnie sformułowane i możliwe do operacjonalizacji, co ułatwia empiryczną weryfikację założeń teoretycznych, a spójność metodologiczna przejawia się w zachowaniu koherencji między celami badawczymi, przyjętą

metodologią a sposobem analizy wyników. W pracy zastosowano przyjazne dla odbiorcy rozwiązania, np. podsumowania na końcu głównych rozdziałów, podkreślające główne wątki i kierunki argumentacji. Struktura pracy, choć spójna i logiczna, wymagałaby jednak pewnych dostosowań proporcji. Część teoretyczna jest bardzo obszerna w porównaniu z częścią empiryczną, a akcent na tematykę zdrowia i samoregulacji prowadzi do pewnego rozproszenia głównej linii argumentacyjnej. W części A Autorka szczegółowo omawia różne modele zdrowia (biomedyczny, biopsychospołeczny, salutogeneza), przechodząc następnie do kluczowego pojęcia zdrowia psychicznego, w części B jeszcze więcej miejsca, bo aż cztery rozdziały, poświęca zagadnieniom koncepcji zarządzania sobą. Pomimo szczegółowości pozostaje niejasność konceptualna tego pojęcia w kontekście nauczania języków obcych – nie w pełni wyjaśniono różnicę między samoregulacją a ogólnymi strategiami radzenia sobie ze stresem zawodowym oraz nie podano dowodów na jej specyficzną skuteczność dla nauczycieli języków obcych w porównaniu z innymi grupami zawodowymi. Bogactwo wykorzystanych teorii świadczy o gruntownym opracowaniu problematyki zdrowia, o zainteresowaniu i wnikliwości Autorki, warto byłoby jednak w przyszłych pracach wyraźniej hierarchizować koncepcje teoretyczne w kontekście glottodydaktycznym.

Potencjał aplikacyjny i innowacyjność dydaktyczna

Wyniki badania posiadają potencjał oddziaływania na zmiany programów kształcenia nauczycieli, nadając pracy wymiar praktyczny. Autorka projektuje moduł szkoleniowy „BauPsyche” mający wspierać rozwój kompetencji w zakresie samoregulacji, zarządzania stresem i profilaktyki zdrowotnej, w celu poprawy kondycji psychicznej nauczycieli języków obcych. Moduł cechuje logiczna struktura i progresja treści oraz zróżnicowanie form dydaktycznych, uwzględniające różne style uczenia się. Odwołania do badań empirycznych i narzędzi diagnostycznych (m.in. Kanfer et al. 2012) świadczą o próbie ugruntowania treści w dowodach naukowych. Jednakże moduł nasuwa szereg pytań natury praktycznej i merytorycznej. Choć nazwa „BauPsyche” jest oryginalna i nawiązuje do idei Bauhausu, nie funkcjonuje ona w ustalonej terminologii naukowej. Jedno z kluczowych pytań dotyczy charakteru proponowanej interwencji: Czy moduł stanowi element systemowego rozwiązania problemu wypalenia zawodowego, czy pozostaje formą punktowego szkolenia? Sama Autorka przyznaje, że jeden moduł nauczania nie jest w stanie rozwiązać problemów wypalenia zawodowego, które wymagają długoterminowej interwencji. Skoro *burnout* to złożony problem systemowy wymagający zmian organizacyjnych, nie tylko treningu osobistego, zasadne jest pytanie o miejsce 30-godzinnego modułu w szerszej strategii wsparcia zdrowia nauczycieli. Moduł koncentruje się na ogólnych zagadnieniach zdrowia psychicznego, bez wyraźnego odniesienia do specyfiki nauczania języków obcych, np. stresu

nauczyciela w komunikacji w L2, kompetencji interkulturowej czy zarządzania lękiem językowym uczniów. Doprecyzowania wymaga również model współpracy interdyscyplinarnej wykładowców. Moduł zakłada głęboką wiedzę z psychologii zdrowia, terapii poznawczo-behawioralnej i technik *mindfulness*, pojawia się zatem pytanie o wymagane kwalifikacje osób prowadzących. Koncepcja modułu nie precyzuje też zasad integracji z obowiązującym standardem kształcenia nauczycieli (2024), który zawiera już treści z zakresu psychologii rozwoju i uczenia się, podstaw profilaktyki i rozwiązywania problemów wychowawczych, komunikacji i współpracy w środowisku edukacyjnym oraz podstaw organizacji pracy własnej nauczyciela, nauczane przez specjalistów w ramach przygotowania psychologiczno-pedagogicznego (efekt B1.W5.). Warto rozważyć integrację treści „BauPsyche” z istniejącym już modułem przygotowania psychologiczno-pedagogicznego, unikając powielania podobnych zagadnień w – i tak już obciążonym nadmierną ilością treści – programie studiów. Pozostaje też niewyjaśnione, jak zmierzyć wpływ modułu na jakość nauczania języków oraz jakie są wskaźniki transferu wiedzy zdrowotnej na praktykę zawodową. Zasadnicze pytanie dotyczy jednak empirycznego uzasadnienia proponowanego rozwiązania, mianowicie czy moduł odpowiada na rzeczywiste, zdiagnozowane potrzeby przyszłych nauczycieli języków obcych. Potrzebne byłyby dodatkowe badania identyfikujące deficyty kompetencji zdrowotnej wśród absolwentów studiów filologicznych o specjalizacji glottodydaktycznej. W konsekwencji, choć „BauPsyche” może być cennym uzupełnieniem kształcenia, jego skuteczność wymaga empirycznej walidacji oraz doprecyzowania mechanizmów implementacji w praktyce glottodydaktycznej. Równie istotne pozostają systemowe zmiany obejmujące wsparcie psychologiczne na uczelniach, superwizję dla początkujących nauczycieli oraz badania nad specyfiką stresu w nauczaniu języka obcego. Niemniej sama koncepcja modułu świadczy o innowacyjności dydaktycznej Autorki i wrażliwości na realne problemy środowiska nauczycielskiego.

Kompleksowość ujęcia i wartość heurystyczna

Kompleksowość i bogactwo perspektyw badawczych wyróżniają monografię na tle innych publikacji glottodydaktycznych. Wielopoziomowa analiza obejmuje zarówno wymiar indywidualny, reprezentowany przez koncepcję zarządzania sobą, jak i systemowy, odnoszący się do reformy programów kształcenia, co pozwala na całościowe ujęcie problematyki zdrowia nauczycieli języków obcych. Należy jednak rozróżnić między kompleksowością ujęcia – będącą niewątpliwym walorem – a potrzebą wyraźniejszego uporządkowania i hierarchizacji zastosowanych podejść teoretycznych. Bogactwo teorii i modeli świadczy o szerokiej erudycji Autorki; jednocześnie brak wyraźnej hierarchii oraz niewystarczające uwzględnienie specyfiki glottodydaktycznej prowadzi do częściowego rozmycia wyводу i utrudnia śledzenie głównej linii

argumentacyjnej. Warto byłoby w kolejnych pracach wyraźniej określić, które z prezentowanych koncepcji teoretycznych mają charakter nadrzędny, a które uzupełniający. Międzynarodowe osadzenie badań dokumentuje szerokie wykorzystanie literatury zagranicznej, świadczące o globalnej perspektywie badawczej i umiejscawiające polskie badanie własne w kontekście międzynarodowych trendów naukowych. Wnikliwość diagnostyczna przejawiająca się w pogłębionej analizie problemów zawodowych nauczycieli języków obcych dostarcza cennych danych dla akademickiego środowiska edukatorów nauczycieli języków obcych, zainteresowanych całościowym podejściem do zapewnienia jakości edukacji. Niemniej pojawia się pytanie o relację między kompleksowością a praktyczną użytecznością. Zbyt szerokie ujęcie tematu prowadzi do powierzchowności analiz i utrudnia konkretne zastosowania praktyczne. Wartość heurystyczna i inspiracyjna monografii zamyka katalog jej głównych walorów naukowych. Praca wskazuje nowe ścieżki badawcze, inspirując do kolejnych badań na styku glottodydaktyki i psychologii zdrowia, mogących przyczynić się do rozwoju obu dyscyplin naukowych. Recenzowana monografia stanowi wartościową próbę holistycznego ujęcia zawodu nauczyciela języka obcego w kontekście współczesnych wyzwań społeczno-zdrowotnych. Jej wartość poznawcza i aplikacyjna może przyczynić się do ewolucji glottodydaktyki w kierunku bardziej humanistycznego podejścia do kształcenia językowego, uwzględniającego aspekty wspierania dobrostanu psychicznego wszystkich uczestników procesu dydaktycznego.

Podsumowanie

Podsumowując, recenzowana monografia Pani dr M. Rozenberg stanowi próbę rozszerzenia obszaru badawczego glottodydaktyki o problematykę zdrowia psychicznego nauczycieli języków obcych. Praca charakteryzuje się wysoką wartością poznawczą wynikającą z bardzo dobrej znajomości literatury przedmiotu, umiejętności krytycznej analizy oraz spójnego powiązania wyników badań z refleksją teoretyczną. Potencjał aplikacyjny pracy wzmacnia autorskie opracowanie modułu kształcenia „BauPsyche”. Jednocześnie istotnym wyzwaniem pozostaje napięcie między interdyscyplinarnością a tożsamością dyscyplinarną. Monografia sytuuje się na styku glottodydaktyki, psychologii zdrowia i pedagogiki, otwierając nowy obszar badawczy poza głównym nurtem polskich badań glottodydaktycznych. Warto byłoby wyraźniej powiązać diagnozowane problemy zdrowotne ze specyficznymi procesami nauczania i akwizycji języków obcych, a przyszłe badania ukierunkować na wykorzystanie metod jakościowych oraz silniejsze osadzenie w specyfice glottodydaktycznej.

Wskazane ograniczenia nie podważają pozytywnej oceny monografii ani dorobku Habilitantki. Praca stanowi wartościowy wkład w dyskusję o przyszłości kształcenia nauczycieli języków

obcych i może inspirować do pogłębionych badań nad miejscem zagadnień zdrowotnych w przygotowaniu zawodowym nauczycieli języków obcych.

4. Charakterystyka dorobku dydaktycznego, organizacyjnego oraz osiągnięć w zakresie współpracy międzynarodowej

Integralnym elementem sylwetki akademickiej dr M. Rozenberg jest bogata działalność dydaktyczna i organizacyjna, ściśle powiązana z wynikami badań naukowych i ukierunkowana na praktyczne przygotowanie przyszłych nauczycieli języka niemieckiego. Na kierunku filologia germańska Habilitantka realizuje zajęcia z dydaktyki języka niemieckiego oraz projektów edukacyjnych. Wcześniej prowadziła wykłady z interdyscyplinarnych aspektów glottodydaktyki (2008-2011), ćwiczenia z metodologii badań w glottodydaktyce (2013/2014), autorskie zajęcia z dydaktyki mediów (2015-2019) czy interkulturowej dydaktyki języka (2015-2020). Od 2023 r. realizuje autorski przedmiot „Profil kompetencji zawodowych” na studiach II stopnia, a jako opiekunka praktyk dydaktycznych (2021-2024) włączyła do programu elementy autorefleksji nad działaniami metodycznymi w szkołach. W latach 2017-2022 prowadziła seminaria licencjackie i magisterskie z glottodydaktyki i wypromowała 44 prace dyplomowe. W ramach działalności społecznej Habilitantka przeprowadziła kurs języka polskiego dla uchodźców z Ukrainy (2022). Działalność organizacyjna Habilitantki obejmuje liczne inicjatywy na rzecz Instytutu Filologii Germańskiej UG i środowiska akademickiego. Od 2024 r. jest członkinią Zespołu ds. Jakości Kształcenia oraz Koordynatorką ds. Edukacji Nauczycieli. Była współorganizatorką międzynarodowych seminariów „Digitale Ringvorlesung Flensburg–Gdańsk” (2023/24), współkoordynatorką programu Dhoch3 realizowanego we współpracy z Universität Duisburg-Essen i DAAD (2018) oraz organizatorką pobytów dydaktycznych Erasmus+ (2023). Angażowała się w popularyzację germanistyki w ramach Dni Otwartych UG, konkursów i webinarów (np. Mistrzowskie nauczanie: Rozwój i wellbeing dla nauczycieli, 2024). W 2024 r. zainicjowała powołanie Zespołu Badań nad Edukacją Językową i Kształceniem Nauczycieli. Od 2020 r. jest recenzentką czasopisma „Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht”, a od 2022 r. ekspertką Goethe-Institut Deutschland w zakresie szkolenia nauczycieli języka niemieckiego. W obszarze współpracy międzynarodowej Habilitantka posiada znaczące doświadczenie zdobyte w ramach staży odbytych na niemieckich uniwersytetach oraz na konferencjach naukowych. Jest członkinią stowarzyszenia Internationale Vereinigung für Germanistik (IVG). Całokształt dorobku dydaktycznego i organizacyjnego dr M. Rozenberg, a także jej zaangażowanie we współpracę międzynarodową, świadczą o wysokich kompetencjach i zaangażowaniu w rozwój kształcenia

nauczycieli języka niemieckiego. Jej działania mają charakter systematyczny i długofalowy, a ich efekty są widoczne zarówno w środowisku uniwersyteckim, jak i w otoczeniu społecznym.

5. Wnioski końcowe i konkluzja

Habilitantka prowadzi aktywność naukową o zasięgu krajowym i międzynarodowym, wykazując umiejętność łączenia badań teoretycznych z praktyką dydaktyczną. Jej dorobek obejmuje działalność badawczą, dydaktyczną i organizacyjną, w tym inicjatywy na rzecz rozwoju kształcenia nauczycieli, współpracę z ośrodkami zagranicznymi oraz działania popularyzatorskie. Całokształt aktywności Pani dr M. Rozenberg potwierdza wysokie kompetencje naukowe i wkład w rozwój polskiej glottodydaktyki.

Na podstawie przeprowadzonej analizy dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego stwierdzam, że Habilitantka spełnia wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt 1–3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. W związku z powyższym rekomenduję kontynuację postępowania habilitacyjnego i wnoszę o nadanie Pani dr Magdalenie Rozenberg stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie językoznawstwo.

